

נ.צ.: 17250.13142
גוש: 30125
הכרזת האתר: י-1390 עמ' 2159 31.8.67 IAA: 9721/0
רחוב: מעלה השלום, דרך העופל.
תאור כללי: מבנים, מקוואות, מדרגות מונומנטליות ועוד
הקשר סביבתי: אתר במתחם (גן ארכיאולוגי)

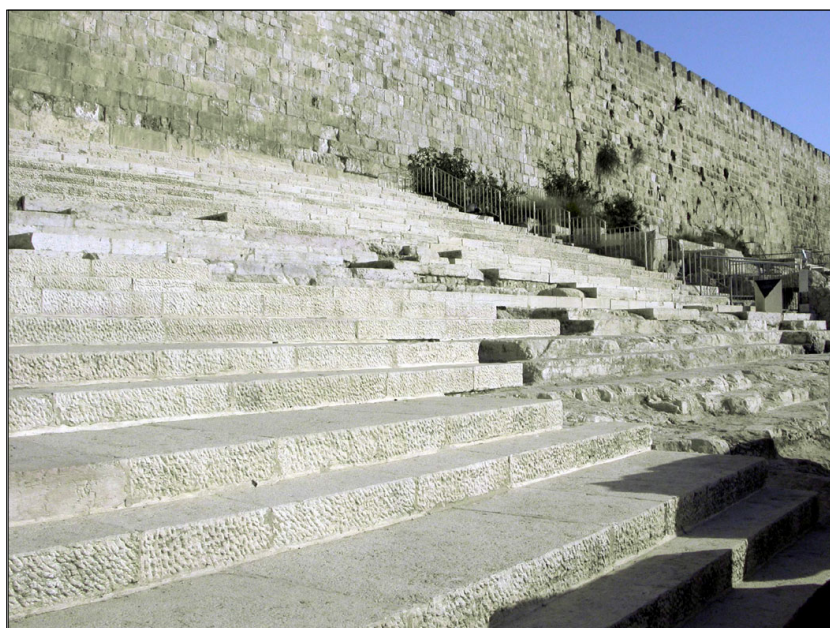
שמות אחרים: המילוא

יעוד המקום: גן ארכיאולוגי
בעלות: רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים.
מפעיל המקום: החברה לפיתוח מזרח ירושלים.
שימוש כיום: פארק ארכיאולוגי

גודל: ?
חפירות: מזר ב', מזר א', בן דב מ', רייך ר', ברוך י'
ניצפות: גבוהה
תיצפות: גבוהה מאוד

תאור הממצאים:

1. שרידי שער מתקופת בית ראשון, במתכונת של שני זוגות תאים משני צידי מעבר השער. אל השער נסמך מבחוץ מגדל גדל מידות (יש המזהים בו את "המגדל היוצא" שבנחמיה ג' כ"ו) בסמוך נראים שרידי חומה מהתקופה הביזאנטית.
2. שרידי גרם מדרגות מונומנטלי. מהלך מדרגות זה הוביל לשערי חולדה – הכפול והמשולש. השער הכפול מוסתר כיום ברובו ע"י מבנה מימי הביניים. בסמוך: ריכוז של מקוואות טהרה ותעלות ניקוז מימי בית שני. מתחת לשער חולדה המשולש (המזרחי) נחשף מקווה טהרה גדול בעל פתח כפול לכניסה ויציאה.
3. שרידי מבנה מגורים מהתקופה הביזאנטית (מתחת למבנה אומאלי). במבנה נחשפו שרידי פסיפסים וכתובת: "אשרי הגרים בבית הזה".
4. מבנה ציבור מפואר מהתקופה האומאית הבנוי במתכונת של חדרים הסדורים סביב חצר מרכזית, מוקפת סטווים.
5. מבנה מגורים מהתקופה הביזאנטית, מדרום ל"שער המשולש". באגף המזרחי של המבנה נחשפו חללים תת קרקעיים.
6. מקווה טהרה גדול נחשף מדרום למבנה הביזנטי.
6. שרידי מבני מגורים מימי בית שני ומהתקופה הביזאנטית.

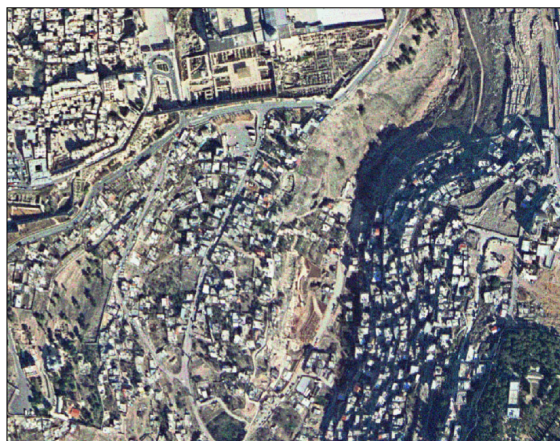
מדרגות חולדה

תקופות: ברזל ב', פרסית, הלניסטית,
חשמונאית, הרודיאנית, רומית, ביזאנטית,
ערבית קדומה
רמת השתמרות: גבוהה

ממצא מיוחד:

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

יחס אתר-סביבה:

האתר הינו חלק מגן לאומי העופל המצוי משני עברי החומה העות'מנית ומהווה, ביחס למבקר, את המשך המסלול לאחר אזור קשת רובינסון ואזור המבנה האומאי המרכזי. האתר נצפה היטב מדרך העופל, ומשמש כנקודת תצפית על אזור עיר דוד, סילוואן, הר הזיתים ועוד. העדר הפיתוח בחלק זה של הגן, ביחס לחלק שבתוך חומות העיר, בולט ביותר.

נגישות: גבוהה. ניתן להגיע דרך שער הגן הארכיאולוגי עד לשרידים מצידה המזרחי של החומה העות'מאנית.

שימור:

מצב השתמרות: בינונית/טובה. באתר בוצעו עבודות שימור רבות ונרחבות שכללו, מעבר לשימור השרידים הקיימים ומניעת התדרדרותם, גם עבודות שחזור לצרכי המחשה.

טכנולוגיות: בניית גויל וגזית, ריצוף בפסיפס, התקנת מהלכי מדרגות מונומנטליים ועוד.

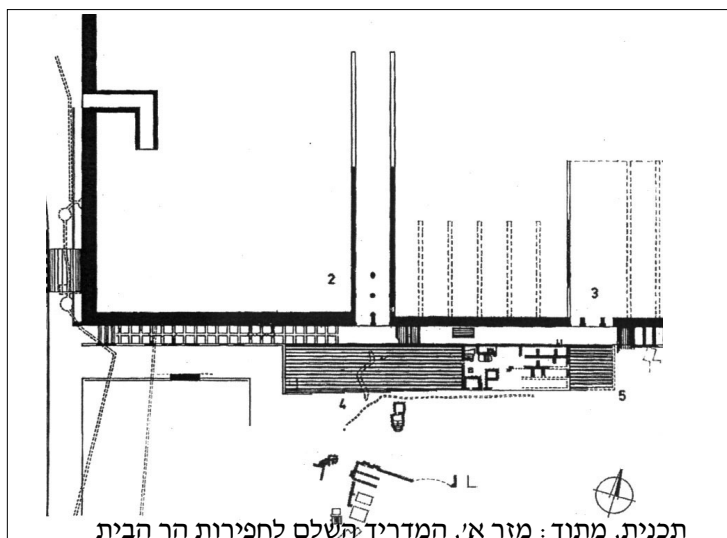
מסקנות:

לאתר חשיבות עליונה מבחינה ארכיאולוגית, היסטורית, דתית, תרבותית, אדריכלית ועוד. עם זאת, ועל אף הפיתוח שכבר הושקעו בגן הארכיאולוגי כולו, ניכרים סימנים של העדר תחזוקה מספיקה. קיים צורך במקומות שונים בביצוע עבודות שונות לשם הבהרת האתר למבקר. ככלל, קיים פער גדול מבחינת הטיפול השימורי, הפיתוח, התחזוקה והשילוט בין שני חלקי הגן: ממזרח וממערב לחומה העות'מאנית. יש לפעול לצימצום פער זה באמצעות פיתוח חלקו החיצוני של העופל. אין לאפשר הקמת מבנים (מחוץ לאתר) המפריעים למבט החופשי מהאתר לכיוון דרום.

היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה: האתר סמוך מאוד לעיר דוד (81), לשרידים שלאורך החומה הדרומית (84) וצופה לקברים שבכפר שילוח (82).

ייתכנות תיירותית: גבוהה מאוד, ברמה ארצית. האתר מוכרז כגן לאומי.

☐	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☐	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☐	ערך אדריכלי/טכני
☐	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☐	נדירות
☐	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☐	פגיעות

תכנית, מתוך: מזר א', המדריך השלם לחפירות הר הבית

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [102] אתר 414
רייך ר' 1980 : 235-238
רייך ר', אבני ג', וינטר ת', ירושלים – מדריך לגן הארכיאולוגי
בן דב 1982
מזר ואחרים 1992
מזר א', המדריך השלם לחפירות הר הבית, 2000
Mazar and Mazar 1989

ממלא הנתונים:

תאריך עדכון: סתיו 2003
שחר פוני - אדריכל
יוחנן (גיון) זליגמן - ארכיאולוג

מראה כללי. מתוך: "ירושלים – מדריך לגן הארכיאולוגי"

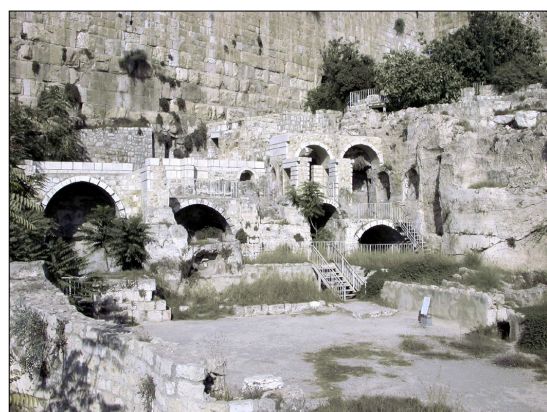
מדרגות חולדה והר הבית. מתוך: "ירושלים – מדריך לגן הארכיאולוגי"

השער הכפול

חצר המבנה האומאי

מבנים מהתקופה ההלניסטית

מבנה שער ברזלי